

Sygn. akt: I C 966/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Piotr Jakubiec

Protokolant Małgorzata Siuda

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2014 r. w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w Ł.

przeciwko N. P.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

I. uznaje za bezskuteczne w stosunku do powoda (...) Spółki Akcyjnej w Ł.:

1. umowę darowizny 37 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z., zawartą w dniu 4 sierpnia 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (1),
2. umowę darowizny 50 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L., zawartą w dniu 4 sierpnia 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (1),
3. umowę darowizny 38 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z., zawartą w dniu 16 września 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (2),
4. umowę darowizny 50 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L., zawartą w dniu 16 września 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (2),
5. umowę darowizny 50 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L., zawartą w dniu 10 października 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (2) - w celu zaspokojenia wierzytelności określonych w prawomocnym nakazie zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 25 października 2011 r., sygn. akt I Nc 202/11;

II. zasądza od pozwanego N. P. na rzecz powódki (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 9.055 zł (dziewięć tysięcy pięćdziesiąt pięć złotych 0/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 966/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 18 września 2013 r. skierowanym przeciwko N. P. powód – (...) Spółka Akcyjna w Ł. wnosił o uznanie za bezskuteczną względem niego:

1. umowy darowizny 37 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z., zawartej w dniu 4 sierpnia 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (1),
2. umowy darowizny 50 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L., zawartej w dniu 4 sierpnia 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (1),
3. umowy darowizny 38 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z., zawartej w dniu 16 września 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (2),
4. umowy darowizny 50 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L., zawartej w dniu 16 września 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (2),
5. umowy darowizny 50 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L., zawartej w dniu 10 października 2011 r. pomiędzy N. P. a R. P. (2) - w celu zaspokojenia należności wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 25 października 2011 r., sygn. akt I Nc 202/11;

W uzasadnieniu pozwu powodowa Spółka podała, że przysługuje jej względem rodziców pozwanego wierzytelność stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty wydanymi przez Sąd Okręgowy w Łodzi I Wydział Cywilny o wartości 2.416.655,51 zł należności głównej. Wierzytelność ta nie została zaspokojona przez dłużników. W dniu 29 kwietnia 2013 r. powódka wszczęła postępowanie egzekucyjne, które pozwoliło na zaspokojenie wierzyciela jedynie w niewielkiej części. W toku postępowania egzekucyjnego powódka uzyskała informację, że dłużnicy dokonali szeregu czynności zmierzających do wyzbycia się majątku. Zawarli między innymi umowy darowizny na rzecz syna N. licznych składników majątkowych, z których powódka mogłaby uzyskać zaspokojenie. Zdaniem powódki dłużnicy świadomie uniemożliwili Spółce zaspokojenie, wyzbywając się w drodze zaskarżonej umowy darowizny składników swego majątku, z którego możliwie było prowadzenie egzekucji. Umowy darowizny zostały zawarte w dacie, kiedy powstał już dług zasądzony późniejszym nakazem zapłaty. Stan niewypłacalności dłużników wskutek dokonanych przez nich czynności prawnych potwierdza bezskuteczność egzekucji prowadzonej na wniosek powoda. W tych okolicznościach są podstawy do uznania, że zarówno dłużnicy jak i pozwani działali ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Pozwany nie uznawał powództwa i wnosił o jego oddalenie. Pozwany nie kwestionował zasadności twierdzenia powoda, że wskutek zawarcia umów darowizny dłużnicy stali się niewypłacalni. Wywodził, że jako obdarowany nie miał świadomości tego, że umowy zostały dokonane z pokrzywdzeniem wierzyciela.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Umową z dnia 4 sierpnia 2011 r. a R. P. (1) darował swojemu synowi N. P. 37 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. oraz 50 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L.. Umową z dnia 16 września 2011 r. R. P. (2) darowała swojemu synowi N. P. 38 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. oraz 50 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L.. Umową z dnia 10 października 2011 r. R. P. (2) darowała swojemu synowi N. P. 50 udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L.. Były to wszystkie udziały w Spółkach przysługujące R. i R. P. (1). W tym samym czasie R. i R. P. (1) przekazali synowi mieszkanie. (okoliczność bezsporna- przyznana przez pozwanego, informacja o dokonanych czynnościach pranych kk. 17-18, 20-21, odpisy z KRS k. 31-58, (...) k. 22-24)

Prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 25 października 2011 r., sygn. akt I Nc 202/11 Sąd Okręgowy w Łodzi orzekł, że (...) Spółka z o.o. w L., R. P. (1) i R. P. (2) mają zapłacić solidarnie (...) Spółce Akcyjnej w Ł. kwotę 2.416.655,51 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 października 2011 r. do dnia zapłaty, a nadto koszty postępowania w kwocie 32.217 zł. (okoliczność bezsporna, odpis nakazu k. 28)

Nakazowi zapłaty została w dniu 27 grudnia 2011 r. nadana klauzula wykonalności, zaś w dniu 29 kwietnia 2013 r. wierzyciel wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko wszystkim dłużnikom. (okoliczność bezsporna, postanowienie k.29, wniosek egzekucyjny k.25)

Egzekucja prowadzona przeciwko R. i R. P. (2) okazała się bezskuteczna. Zostały zajęte udziały R. P. (1) w (...) Spółka z o.o. w L. oraz ruchomości tej Spółki. (okoliczność bezsporna, zaświadczenie Komornika k. 12)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dokumenty urzędowe oraz dokumenty prywatne, których autentyczność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Ustalony w sprawie stan faktyczny był pomiędzy stronami bezsporny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w pełni zasługuje na uwzględnienie. Powódka, będąc wierzycielem R. P. (2) i R. P. (1) domaga się w drodze niniejszego procesu uznania za bezskuteczną umów darowizny udziałów w spółkach z o.o. zawartych pomiędzy jej dłużnikami, jako darczyńcami a pozwanym N. P., jako obdarowanym.

W myśl art. 527 § 1 kc przesłankami skargi pauliańskiej są:

1. dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli,
2. uzyskanie w wyniku tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią,
3. istnienie po stronie dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzycieli,
4. wiedza bądź możliwość dowiedzenia się przez osobę trzecią, uzyskującą korzyść majątkową, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Oceniając istnienie po stronie dłużników przesłanek skargi pauliańskiej, a zatem świadomego dokonania przez nich czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli Sąd zwrócił uwagę, że samo pojęcie dokonania przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli zdefiniowane zostało w § 2 art. 527 kc. W myśl powołanego wyżej przepisu pokrzywdzenie wierzycieli polega na tym, że dłużnik na skutek dokonanej czynności prawnej staje się niewypłacalny, bądź też niewypłacalny w stopniu wyższym niż dotychczas. Zgodnie ze stanowiskiem doktryny, jak też orzecznictwa, niewypłacalność dłużnika oznacza taki stan jego majątku, wykazany wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kpc nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej od dłużnika (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 listopada 1997 r. I Aca 737/97 1998/4/36, W. Popiołek i powołana przez niego literatura w Kodeks Cywilny, Komentarz Tom I, s. 1129).

W świetle powyższego oczywisty jest wniosek, że zaskarżone umowy spełniają pierwszą z wymienionych przesłanek, czemu zresztą pozwany nie zaprzeczył.

Powódka twierdzi, że udziały objęte zaskarżoną umową stanowiły istotny, a być może jedyny składnik majątku dłużników, z którego wierzyciel mógł się zaspokoić. Prawdziwość tego twierdzenia została dostatecznie wykazana dołączonymi do pozwu dokumentami urzędowymi. Zakres bezskutecznej egzekucji wskazany w zaświadczeniu na k. 12, a zwłaszcza w zestawieniu z wysokością długu wykazaną tytułem wykonawczym pozwala uznać twierdzenie powoda co do jego pokrzywdzenia w wyniku zaskarżonej czynności za oczywiście zasadne. Nie mogą zmienić tej oceny wyjaśnienia pozwanego, który podał, że według jego wiedzy rodzice mają jakiś majątek, zaś ojciec prowadzi działalność gospodarczą. Okoliczności te nie zostały udowodnione, a nadto miałyby one znaczenie w procesie tylko gdyby zostało wykazane, że majątek dłużników wystarczyłby do zaspokojenia wierzyciela, co przy wartości długu byłoby bardzo trudne do wykazania.

Istnienie przesłanki w postaci uzyskania przez pozwanego korzyści majątkowej w wyniku zawarcia umowy darowizny jest równie oczywiste. Korzyść ta polega na uzyskaniu udziałów, które bezspornie mają istotną wartość majątkową.

Tak samo należy ocenić kolejną przesłankę roszczenia objętego pozwem, a więc świadomość dłużnika zawarcia umowy z pokrzywdzeniem wierzyciela. Jest w sprawie oczywiste, że dłużnicy mieli w dacie zawarcia umowy świadomość

co do swojej sytuacji majątkowej, a więc niewypłacalności, a tym samym wpływu umów na możliwość zaspokojenia wierzyciela. W dacie zawarcia umów wierzytelność, której ochrony dochodzi powód już istniała, a stała się wymagalna najpóźniej 13 października 2011 r, zatem dłużnicy musieli wiedzieć, że zobowiązani będą świadczyć na rzecz powoda. Zamiast tego dokonali dobrowolnego świadczenia na rzecz osoby trzeciej. Takie działanie wypełnia w sposób oczywisty dyspozycję art. 527 kc. Twierdzenie to dodatkowo wzmacnia domniemanie przewidziane art. 529 kc, zgodnie z którym jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, że działał z pokrzywdzeniem wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Fakt niewypłacalności dłużników wskutek dokonania czynności objętych pozwem został wykazany wyżej.

Pozwany nie zaprzeczył istnieniu żadnej z wymienionych wyżej przesłanek, powoływał się na inne okoliczności, które nie mają wpływu na dokonaną przez Sąd ocenę prawną.

Odnosnie istnienia po stronie pozwanej ostatniej z przesłanek skargi pauliańskiej tj. wiedzy bądź możliwość dowiedzenia się przez pozwanego, że dłużnik dokonał czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela zauważyć należy, że do przedmiotowej umowy ma zastosowanie domniemanie prawne przewidziane w art. 527 § 3 kc, a nadto i przede wszystkim, w ustalonym w sprawie stanie faktycznym przesłanka ta nie ma znaczenia prawnego z uwagi na treść art. 528 kc. Jest w sprawie bezsporne, że dłużnicy zawarli z pozwanym umowy darowizny, a nie inne umowy, a skoro tak, to wierzyciel może skutecznie domagać się ochrony, choćby nawet pozwany nie wiedział, ani nawet nie mógł dowiedzieć się, że dłużnicy poprzez umowę krzywdzą wierzyciela.

Z powyższych względów i w oparciu o powołane przepisy Sąd uznał powództwo za zasadne.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 października 1995 r. (III CZP 139/95 – OSNC 1996/1/17) stwierdził, że wyrok uwzględniający powództwo z art. 527 kc powinien określać wierzytelność zarówno pod względem podmiotowym jak i przedmiotowym. Tezę tę Sąd Najwyższy uzasadnił tym, że wierzytelność przysługująca pokrzywdzonemu wierzycielowi względem określonego dłużnika musi być realna i skonkretyzowana, a nie hipotetyczna. Chodzi bowiem o to, aby ochrony w następstwie wyroku uwzględniającego powództwo nie doznały wszelkie bliżej nie oznaczone prawa powoda, lecz jedynie konkretna wierzytelność, wynikająca z konkretnego stosunku prawnego, stanowiąca przedmiot żądanej ochrony, a tym samym także przedmiot rozstrzygnięcia sądowego. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że wierzytelność podlegająca ochronie nie musi być wymagalna, ani też nie musi istnieć tytuł egzekucyjny potwierdzający jej istnienie. Z powyższych argumentów wynika, że sposób, w jaki winna zostać w wyroku określona wierzytelność zależy jest również od tego, czy została ona stwierdzona tytułem egzekucyjnym. W sytuacji bowiem, gdy tytuł taki nie istnieje, konieczne jest precyzyjne określenie wierzyciela, dłużnika, wysokości oraz podstawy powstania wierzytelności. Co do wierzytelności stwierdzonych tytułem wykonawczym wystarcza odwołanie się do konkretnego tytułu, który musi zawierać precyzyjne dane. Wyrok sformułowany w taki sposób spełnia cel wskazany przez Sąd Najwyższy w wymienionym wyżej orzeczeniu, bowiem określa zakres ochrony przyznanej wierzycielowi, uniemożliwia ochronę wykraczającą poza granice pozwu i wyroku. Żadna inna wierzytelność powoda, poza określoną w wyroku nie może być na jego podstawie uznana za bezskuteczną.

Takie też rozstrzygnięcie zapadło w sprawie niniejszej.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 i art. 108 § 1 kpc.